МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет
імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра історії та культури української мови

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

УКРАЇНСЬКИЙ МОВНИЙ ЕТИКЕТ

підготовки здобувачів вищої освіти всіх спеціальностей
першого (бакалаврського) рівня

Луцьк – 2022

Силабус вибіркового освітнього компонента «Український мовний етикет» підготовки здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня. 31 серпня 2022 р. 18 с.

Розробник:

Богдан С. К., професор, завідувач кафедри історії та культури української мови, кандидат філологічних наук, професор.

Силабус вибіркового освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри історії та культури української мови

Протокол № 2 від 14 вересня 2022 р.

Завідувач кафедри: проф. Богдан С. К.

© Богдан С. К. , 2022 р.

І. Опис освітнього компонента

<table>
<tr><th>Найменування показників</th><th>Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень</th><th>Характеристика навчальної дисципліни</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Денна форма навчання</td><td rowspan="8">для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня всіх спеціальностей</td><td>Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Рік навчання - 2</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Кількість годин / кредитів 150 / 5</td><td>Семестр - 3</td></tr>
<tr><td>Лекції - 10 год</td></tr>
<tr><td>Практичні заняття – 20 год</td></tr>
<tr><td rowspan="3">ІНДЗ: є</td><td>Самостійна робота – 110 год</td></tr>
<tr><td>Консультації - 10 год</td></tr>
<tr><td>Форма контролю: залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Мова навчання</td><td>українська</td></tr>
</table>

ІІ. Інформація про викладача

БОГДАН Світлана Калениківна
Науковий ступінь – кандидат філологічних наук
Вчене звання – професор
Посада – завідувач, професор кафедри історії на культури української мови
Контактна інформація : +380502628212, електронна адреса: bohdan.svitlana@vnu.edu.ua/.

Дні занять: відповідно до розкладу http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700

Комунікація зі здобувачами освіти: офлайн – відповідно до графіка занять, відеозв'язок у програмі Zoom (лекції, практичні, консультації щодо виконання ІНДЗ і самостійної роботи), електронна пошта, Viber (за умови дистанційного навчання), індивідуальні консультації телефонічно й за посередництвом Viber в онлайн-режимі, а також офлайн – відповідно до графіка, затвердженого на засіданні кафедри.

Консультації: вівторок., 15.00–16.00, каб. 312, корпус Н (офлайн / онлайн у Zoom).

ІІІ. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Вибірковий освітній компонент «Український мовний етикет» - один із вагомих у системі професійної підготовки кожного фахівця. Він передбачає вивчення основ найпосутнішого елемента мовної поведінки будь-якого мовця – етикетної, яка уможливлює ввічливе, гармонійне, толерантне, безконфліктне й успішне комунікування в різних ситуаціях професійної та повсякденної персональної самореалізації й міжособистісної взаємодії.

Основну увагу здобувачів вищої освіти буде зорієнтовано на вивчення національно-культурної специфіки спілкування українців і її подібності до інших народів, реалізованої в типових і найчастотніших етикетних ситуаціях, на з'ясування етнічних ознак мовного етикету в різні історичні періоди і в безпосередньому зв'язку з етнопсихологічними рисами та культурою нашого народу, на ознайомлення з усією системою словесних та невербальних елементів та їх найдоречнішому використанню в різних функційних сферах самореалізації мовної особистості, передусім у професійній, на аналізі причин деформації взірцевої етикетної поведінки мовців та засобах їх уникнення.

2. Пререквізити.

Вибірковий освітній компонент безпосередньо пов'язаний із вивченням різних аспектів мовленнєвої етикетної поведінки в закладах середньої освіти й факультативними курсами з культури української мови, а також із курсами української мови (за професійним спрямуванням) на всіх спеціальностях університету та історії української літературної мови, історії української літератури (здобувачів, які навчаються на освітньо-професійних програмах «Українська мова та література. Світова література» й «Середня освіта. Українська мова та література. Світова література»).

Постреквізити.

Теоретичні знання й практичні навички, здобуті під час цього освітнього компонента, матимуть реальне продовження й удосконалення у вивченні інших дисциплін, які передбачають розгляд різних аспектів особистісної та корпоративної культури здобувача вищої освіти.

3. Мета освітнього компонента – дати здобувачам вищої освіти теоретичні знання про специфіку національної етикетної поведінки українців, її визначальні риси, функційно-стильову диференціацію і головно – уможливити формування практичних навичок використання всієї системи мовноетикетних одиниць української мови в типових ситуаціях повсякденної професійної та особистісної самореалізації.

Завданнями освітнього компонента передбачено **ознайомлення з**

- історією формування мовноетикетної системи української мови;
- національними особливостями етикету українців;
- типовими комунікативними ситуаціями міжособистісної етикетної взаємодії;

- структурою сучасного мовного етикету українців, його центральними та периферійними елементами;
- найуживанішими варіантами мовноетикетних одиниць у конкретній ситуації міжособистісної взаємодії комунікантів;
- диференційними ознаками мовного етикету родинної та календарної обрядовості українців;
- специфікою сучасної мовноповедінкової системи українців та її реалізацією в різних типах текстів майбутньої професійної діяльності здобувача вищої освіти;
- загальномовними (узуальними), регіональними та функційно увиразненими одиницями мовного етикету;
- невербальними елементами, їх роллю та функціями в етикетниій поведінці кожної мовної особистості;
- чинниками, які впливають на вибір оптимальних мовноетикетних одиниць у конкретній етикетній ситуації, що уможливить формування якнайдоречнішого використання цих одиниць відповідно до ситуації усного й письмового мовлення;
- моделями й алгоритмами довершеної (взірцевої) етикетної поведінки в різних функційних сферах.

4. Результати навчання (компетентності)

Майбутні бакалаври в результаті вивчення вибіркового освітнього компонента «Український мовний етикет» здобудуть

Загальні компетентності:

- здатність вільно й ефективно спілкуватися усно та письмово українською мовою в різних ситуаціях професійної самореалізації та міжособистісного спілкування;
- здатність зберігати та примножувати моральні та культурні цінності українського народу, традиції його мовного етикету й утверджувати їх в повсякденному приватному та діловому спілкуванні;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо, взаємодіяти з іншими мовцями в різних соціальних ситуаціях, бути толерантним щодо осіб різних національностей;
- здатність діяти відповідно до етичних норм і принципів, норм суспільної моралі, відповідно до професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; до використання інформаційно-цифрових технологій у професійній діяльності;
- здатність постійно навчатися й реалізовувати теоретичні знання практично;
- здатність до пошуку й оптимального вибору достовірних джерел інформації, які сприятимуть формуванню взірцевої мовноетикетної поведінки;
- здатність працювати автономно і в команді;

• здатність почувати відповідальність за формування позитивного особистого та корпоративного іміджу організації.

Фахові компетентності:

• здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову; демонструвати мовну й мовленнєву компетентності в процесі фахової комунікації;

• здатність використовувати знання законів техніки мовлення, експресивні, емоційні, логічні засоби мови для досягнення запланованого прагматичного результату;

• здатність усвідомлювати культурне різноманіття, відповідальність за збереження культурної та мовної спадщини;

• здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук інформації для використання в професійній діяльності, критично її оцінювати.

Програмні результати навчання:

Знання про:

• особливості мовноетикетної системи української мови та її основні мовноетикетні ресурси;

• умотивованість і доречність персональної мовноетикетної поведінки в типових ситуаціях міжособистісної взаємодії комунікантів у діловій та приватній сферах;

• способи результативної комунікації з різними типами спілкувальників та представниками інших етнічних спільнот;

• засоби створення позитивної атмосфери спілкування в корпоративному середовищі, в родинному та товариському колах;

• способи постійного самовдосконалення мовної поведінки.

Уміння:

• належний рівень володіння державною мовою для реалізації усної та письмової комунікації, зокрема в ситуаціях професійного ділового й наукового спілкування; презентація результатів власних досліджень державною мовою;

• здатність досконало використовувати в професійній діяльності, в приватному житті, в різних типових ситуаціях міжособистісного комунікування в діловій сфері знання про специфіку етнічної мовної поведінки, про мовний етикет, демонструючи мовну й мовленнєву компетентності;

• здатність сформувати оптимальний алгоритм власної мовної поведінки в спілкуванні з родиною, з друзями та з колегами ;

• здатність вибирати оптимальну модель власної поведінки в усіх найпоширеніших мовноетикетних ситуаціях професійної самореалізації, уможливлюючи гармонізацію міжособистісної взаємодії мовців і безконфліктність спілкування в будь-якому офіційному середовищі ;

• здатність критично оцінювати власну й чужу мовну поведінку;

• здатність доречно використовувати невербальні елементи в різних етикетних ситуаціях відповідно до традицій українського народу;

• здатність ввічливо контактувати з різними типами спілкувальників і послідовно формувати позитивне середовище комунікування;

• здатність гармонізувати конфліктну ситуацію за допомогою оптимального вибору етикетних мовних засобів.

5. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Пр.	Сам. роб.	Конс.	Бали
Змістовий модуль 1. Національно-мовна специфіка етикету українців. Традиційний мовний етикет українців						
Тема 1. Мовний етикет як об'єкт наукового вивчення. Основні поняття (етикет, мовний / мовленнєвий етикет, мовноетикетна система). Мовний етикет і моральні норми в українському соціумі. Наукові джерела вивчення мовного етикету українців та інших етносів.	7	2		5		
Тема 2. Історія формування мовного етикету українців. Спільні ознаки етикетної поведінки українського народу порівняно з іншими етносами. Визначальні риси мовного етикету українців, його зв'язок із етнопсихологічними рисами та традиційною культурою.	15	2	2	10	1	9
Тема 3. Структура мовноетикетної системи української мови. Типові етикетні ситуації та мовні засоби їхньої реалізації. Невербальні елементи в різних етикетних ситуаціях. Взаємодія словесних і невербальних засобів.	11			10	1	
Тема 4. Загальномовне, регіональне та індивідуальне в мовноетикетній поведінці українців. Діалектні	6			5	1	

особливості мовного етикету українців.						
Тема 5. Традиційний мовний етикет українців і українська обрядовість. Мовний етикет календарної обрядовості українців.	3	2			1	
Тема 6. Мовний етикет родинної обрядовості українців.	2		2			9
Разом за модулем 1	44	6	4	30	4	18
Змістовий модуль 2. Сучасний мовний етикет українців і його функційно-стильова реалізація						
Тема 7. Сучасний мовний етикет і особливості вияву мовноетикетної системи українців у різних функційних стилях української мови. Моделювання етикетної поведінки відповідно до стилю й ситуації.	13	2		10	1	
Тема 8. Центральні та периферійні елементи сучасної мовноетикетної системи українців.	11			10	1	
Тема 9. Етикетні ситуації зустрічі й прощання в мовному етикеті українців.	2		2			9
Тема 10. «Побажальний» і «привітальний» етикет українців.	12		2	10		9
Тема 11. Присяга в мовному етикеті українців.	12		2	10		9
Тема 12. Мовний етикет гостювання.	12		2	10		9
Тема 13. Мовний етикет у розмовно-побутовому спілкуванні (*родинне, дружнє, товариське* середовище тощо). Мовний етикет української родини, закоханих, подружжя.	2		2			9
Тема 14. Мовний етикет	3	2			1	9

ділового спілкування. українців.						
Тема 15. Науковий мовний етикет українців.	11			10	1	
Тема 16. Мовний етикет релігійного спілкування.	1				1	
Тема 17. Мовний етикет епістолярного спілкування.	2		2			9
Тема 18. Професійний мовний етикет (*заклади вищої та середньої освіти, державні / приватні організації, медичні установи, транспорт, музеї, сфера обслуговування* тощо).	12		2	10		9
Тема 19. Мовний етикет у театрах, на концертах, на розважальних заходах, у дорозі (*автобус, поїзд, літак*), під час мандрівок.	11			10	1	
Тема 20. Мовний етикет у соціальних мережах.	2		2			9
Разом за модулем 2	106	4	16	80	6	72
ІНДЗ						**10**
Усього годин / балів	**150**	**10**	**20**	**110**	**10**	**100**

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота передбачає опрацювання деяких теоретичних питань, передусім тих, які не було розглянуто на лекційних заняттях, або окремих аспектів їх практичної реалізації. Значна їх частина зорієнтована на ознайомлення здобувачів освіти з джерельною науковою базою щодо проблем етикетної поведінки, на вміння порівнювати й зіставляти мовноетикетну поведінку українців та інших етносів, на пізнання домінувальних прикметних етикетних ознак нашого народу в різні історичні періоди.

Виконання завдань для самостійної роботи буде актуалізовано на практичних заняттях, зокрема в обговоренні визначальних питань історії становлення та функціонування мовноетикетної системи українців, під час мінідискусій, які є їх постійною компонентою, що в сукупності й формуватиме загальну оцінку з певної теми.

Деякі з тем, які здобувачі опрацьовуватимуть повністю самостійно, можуть слугувати основою для виконання ІНДЗ або бути елементом підсумкового контролю.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Основні наукові джерела вивчення етнічного мовного етикету (українські й чужомовні). *Ознайомтеся з рекомендованою літературою й створіть мінірекламу двох найважливіших, на Вашу думку, джерел для кожного потенційного мовця*.	5
2	Порівняльна характеристика мовноетикетної поведінки двох етносів у найуживаніших типологічних ситуаціях – зустрічі / рекомендування, прощання, вітання, побажання (*українців-поляків, українців-китайців, українців-японців, українців-англійців, українців-французів, українців-турків, українців-німців, українців-італійців* – за вибором здобувачів). *Укладіть порівняльну таблицю*.	10
3	Мовний етикет українців в епоху Київської Русі (*або*: в Запорізькій Січі, у Києво-Могилянській академії , в УНР, серед січових стрільців, серед вояків УПА – за вибором *на основі наукових джерел*). *Або:* переглянути кінофільм на історичну тематику (наприклад, «Захар Беркут», «Поводир», «Крути», «Чорний ворон» тощо). *Підготуйте мініповідомлення про особливості мовного етикету українців у певному мікросоціумі*.	10
4	Діалектні особливості етикетної поведінки українців (наприклад, порівняти: *поліщуків-гуцулів, слобожан-волинян* – за вибором здобувача). *Укладіть порівняльну таблицю*.	5
5	Особливості невербального світського й релігійного етикету українців. *Опрацюйте рекомендовану літературу й підготуйтеся до участі в дискусії «Сучасна невербальна поведінка українців: норма й анормативи».*	10
6	Присяга в мовному етикеті українців (*присяга державних службовців, присяга лікарів, присяга військовиків, присяга кобзарів, присяга президентів* тощо – за вибором здобувача). *Ознайомтеся з текстами однієї-двох професійних присяг українців, визначте й сформулюйте спільні та відмінні риси*.	10
7	Етикет дарування в різних народів (етнос, різновид	10

	дарування – *за вибором*). *Сформуйте мініпорадник щодо етикету певного різновиду дарування, наприклад, квіткового, книжкового, сувенірного* тощо.	
8	Етикет частування й пригощання в українців (як-от: ділове, родинне святкове, весільне) – *за вибором*). *Напишіть есей «Традиційний етикет святкового частування українців» або мініповідомлення: «Спільне та відмінне в діловому частуванні українців і англійців»* (етнос для порівняння – *за вибором здобувач*а)*.*	10
9	Діловий етикет однієї з професійних груп (наприклад: *учителів, лікарів, продавців, працівників сфери обслуговування* тощо) (*за вибором здобувачів*).	10
10	Сучасний науковий мовний етикет українців. *Ознайомтеся з системою наукового етикету, яку використовують на наукових конференціях, на захистах курсових і магістерських робіт тощо. Скориставшись відеозаписами, пропонованою літературою, укладіть мініпорадник стереотипних висловів у типових етикетних ситуаціях наукового спілкування.*	10
11	Мовний етикет у театрах, на концертах, на розважальних заходах (за вибором здобувачів). *Укладіть реєстр рекомендованої літератури та інтернет-ресурсів для вивчення цієї проблеми*.	10
12	Мовний етикет у дорозі та мандрівках Україною *Укладіть порадник для мандрівників-чужоземців.*	10
	Разом	**110**

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти.

Увесь навчальний процес організовуватимемо на засадах партнерства, взаєморозуміння й толерантності. Пропонована тематика лекційних і практичних занять після ознайомлення здобувачів освіти може бути частково скоригована на другому лекційному занятті з урахуванням Ваших побажань.

Відвідування лекційних занять – вибір і право здобувача освіти, практичних занять – обов'язок. Крайня заувага стосується також виконання індивідуальних завдань і самостійних. *Примітка:* здобувач освіти може отримати бонус – 1 б на лекційному занятті за участь у мінідискусіях і за вдалі й креативні запитання на його завершення.

Кожне ретельно виконане практичне заняття (за умов безпосередньої участі здобувача на ньому) буде оцінено максимально 9 балами (8 балів – за власне практичні завдання і 1 бал – за творчі). За умов дистанційного навчання така оцінка структурована: 4, 5 балів – за роботу онлайн, 4,5 балів – за виконання письмових завдань, які потрібно надіслати викладачеві *в день проведення заняття,* скориставшись електронними ресурсами або VIBER-спільнотою «Український мовний етикет», до якої входять здобувачі освіти й викладач, для постійної й швидкої комунікації (понеділок – субота з 09.00 до 21.00, неділя – за умов термінового інформування).

Надсилання всіх робіт разом після завершення практичного курсу не передбачене обопільною домовленістю викладача зі здобувачами освіти на початку семестру. *Примітка*: роботи, надіслані невчасно, тобто не в зазначені заздалегідь і попередньо узгоджені терміни, викладач не оцінюватиме. Перевірка таких завдань можлива лише у випадку, якщо порушення термінів зумовлені загальновідомими передумовами-перешкодами (*хвороба, надзвичайні ситуації*). Тоді викладач перевіряє ці завдання й оцінює відповідною до оприлюдненої заздалегідь шкали й критеріїв. Усна комунікація відбуватиметься в такій ситуації під час індивідуальних консультацій відповідно до графіка (безпосередньо чи онлайн – залежно від умов, які склалися на цей період навчання).

Роботи, надіслані з порушенням термінів без зазначених причин, викладач не оцінюватиме.

ІНДЗ (максимальна оцінка – 10 балів) передбачає виконання й прилюдну актуалізацію на підсумковому занятті одного з таких завдань (*за вибором кожної групи*):

1) підготовка мінідослідження та презентації до однієї з пропонованих тем, що стосуються мовного етикету українців в сучасному та діахронному (історичному) виявах;

2) дослідницького проєкту про мовний етикет в певному функційному вимірі української мови (*діловому, художньому, епістолярному, релігійному* тощо) та його презентацію;

3) проведення, систематизація й узагальнення соціолінгвістичного опитування щодо використання мовноетикетних одиниць сучасними мовцями.

З алгоритмом виконання таких завдань (відповідно до обраної проблематики) здобувачів буде ознайомлено на початку курсу.

NB! Упродовж поточного оцінювання здобувач освіти може набрати оптимальну кількість балів (виконання практичних завдань (90 б)+ ІНДЗ (10 б) =100 б), які будуть зараховані водночас як підсумкові.

Якщо студент набрав менше 60 балів, він має можливість самореалізуватися повторно безпосередньо на заліку, підготувавши всі пропоновані для виконання завдання й теоретичні питання, рекомендовані для підсумкового контролю (*див. пропонований реєстр питань*).

Політика щодо академічної доброчесності.

Упродовж усього періоду викладач і здобувачі освіти на всіх етапах міжособистісної комунікації дотримуватимуться узвичаєних засад академічної доброчесності. Особлива й неустанна увага – формуванню особистісної доброчесності кожного здобувача освіти, відповідального ставлення до використання інтертекстової (чужої) інформації й поваги до праці всіх членів наукової спільноти, які мають виявлятися насамперед у постійній та неодмінній персоналізації чужих інтелектуальних надбань і належній нормативній актуалізації запозичених міркувань, джерел інформації посередництвом цитувань, покликань, представлених реєстрів використаної літератури та нормативного їх оформлення. Важлива заувага: *щонайперше сам викладач* повинен слугувати орієнтиром такого шанобливого й відповідального ставлення до чужої інтелектуальної власності, зокрема, під час лекційного курсу постійно зазначати джерела інформації, не перетворювати лекційну комунікацію в деперсоналізований реферат, компіляцію, а тим паче – в дослівний переказ (чи механічне відтворення) чужих думок.

Упродовж усього навчального процесу намагатимемося формувати продуктивне критичне мислення авдиторії й уміння мати власну точку зору на ті чи ті мовні явища та переконливо її вмотивовувати.

Відповідальність за порушення норм академічної доброчесності здійснюватимемо відповідно до «Кодексу академічної доброчесності» в нашому університеті й «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату».

Політика щодо термінів та перескладання.

Перескладання окремих тем не передбачено.

Студент може покращити поточне оцінювання завдяки виконанню додаткових завдань, зокрема, підготувавши презентаційні матеріали до певної теми.

Терміни підсумкового контролю й ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

V. Підсумковий контроль

На залік виносено основні питання, передбачені для підсумкового контролю (актуалізовані впродовж семестру на лекційних, практичних заняттях та опрацьовані самостійно), з якими здобувачі освіти будуть ознайомлені заздалегідь на початку вивчення курсу. Залік проводитемемо в усній формі (за умов дистанційного навчання – частково в тестовій). Структурно він буде об'єднувати дві частини: 1. Знання двох теоретичних питань (*кожне по 30 бал*ів). 2. Моделювання алгоритму етикетної поведінки комунікантів у двох запропонованих ситуаціях міжособистісного спілкування в приватній чи діловій сферах (*кожне – по 20 балів*), наприклад, «Змоделюйте мовну поведінку комунікантів в ситуації опосередкованого рекомендування керівника й нового

працівника певної державної установи», «Визначте алгоритми поведінки мовців у ситуації родинного гостювання / пригощання», «Моделі поведінки гостей і господарів у ситуації традиційного українського весілля», «Алгоритм знайомства / прощання на корпоративній зустрічі» тощо.

Перелік запитань для підсумкового контролю:

1. Мовний етикет як об'єкт наукового вивчення.
2. Основні поняття: *етикет, мовний / мовленнєвий етикет, невербальний етикет, мовноетикетна система*.
3. Мовний етикет і моральні норми в українському соціумі.
4. Наукові джерела вивчення мовного етикету українців та інших етносів.
5. Історія формування мовного етикету українців.
6. Спільні ознаки етикетної поведінки українського народу порівняно з іншими етносами.
7. Визначальні риси мовного етикету українців, його зв'язок із етнопсихологічними рисами та традиційною культурою.
8. Структура мовноетикетної системи української мови.
9. Типові етикетні ситуації та мовні засоби їхньої реалізації.
10. Використання невербальних елементів у різних етикетних ситуаціях.
11. Взаємодія словесних і невербальних засобів в мовному етикеті українців.
12. Загальномовне й регіональне в мовноетикетній поведінці українців.
13. Регіональні особливості мовного етикету українців.
14. Мовний етикет родинної обрядовості українців.
15. Сучасний мовний етикет українців і особливості вияву мовноетикетної системи українців у різних функційних стилях української мови.
16. Центральні та периферійні елементи сучасної мовноетикетної системи українців.
17. Повсякденний і святковий етикет українців.
18. Гендерні особливості мовного етикету українців.
19. Чинники, що впливають на вибір мовноетикетної формули.
20. Моделювання етикетної поведінки відповідно до стилю й ситуації.
21. Етикетні ситуації зустрічі й прощання в мовному етикеті українців.
22. «Побажальний» і «привітальний» етикет українців.
23. Присяга в мовному етикеті українців.
24. Мовний етикет гостювання.
25. Мовний етикет дарування.
26. Мовний етикет у розмовно-побутовому спілкуванні (*родинне,*

дружнє, товариське середовище тощо).

27. Мовний етикет сучасного міста.
28. Мовний етикет української родини, закоханих, подружжя.
29. Мовний етикет ділового спілкування українців.
30. Науковий мовний етикет українців.
31. Мовний етикет релігійного спілкування.
32. Мовний етикет епістолярного спілкування.
33. Професійний мовний етикет (*заклади вищої та середньої освіти, державні / приватні організації, медичні установи, транспорт, музеї, сфера обслуговування* тощо).
34. Мовний етикет у театрах, на концертах, на розважальних заходах.
35. Мовний етикет подорожувальника / мандрівника (автобус, поїзд, літак).
36. Мовний етикет у соціальних мережах.
37. Цифровий етикет.
38. Особливості мовного етикету ділового й приватного онлайнового спілкування.

VI. Шкала оцінювання знань

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література

Основна

Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Академія, 2004. 344 с. URL : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT= (28.08.2022).

Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. Київ : Рідна мова, 1998. 476 с.

Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділової комунікації: навч. посіб. 2-ге вид, доп. та перероблене. Київ: АртЕк, 2002. 208 с.

Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 143 с.

Мацько Оксана. Мовленнєвий етикет: навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 143 с.

Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2006. 291 с.

Стахів Марія. Український комунікативний етикет : навч. посіб. Київ : Зняння, 2008. 245.

Сагайдак О. П. Дипломатичний протокол та етикет: підручник. 2-ге вид., оновл. і доповн. Київ : Знання, 2017. 326 с.

Сайтарли І. А. Культура міжособистісних стосунків : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2007. 239 с.

Тимошенко Н. Л. Корпоративна культура : діловий етикет : навч. посіб. Київ : Знання, 2006. 391 с. URL : https://westudents.com.ua/knigi/197-korporativna-kultura-dloviy-etiket-timoshenko-nl.html (26.08.2022).

Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування. Вид. 2-е. Київ : Лібра, 2003. 416 с.

Додаткова

Богдан С. К. Епістолярна поведінка українців у XIX–XX ст. : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луцьк : Вежа Друк, 2013. 272 с.

Діловий етикет. Етика ділового спілкування. 3-тє вид., переробл. і допов. Київ : Альтерпрес, 2009. 368 с.

Кодекс поведінки студента / Ю. В. Громик, І. П. Левчук, О. А Маленицька, Н. С. Приходько, М. А. Рожило, І. Д. Скорук за ред. І. П. Левчук. Вид 3-ге, перероблене. Луцьк: Друк Формат, 2017. 64 с.

Хаджиева Елена, Асенова Ася, Шушлина Весела, Каменова Милена. Реч, етикет, културни традиции. Български език като чужд. София: Издательство «Гутенберг», 2012. 152 с.

Clise Arden. Spinach in Your Boss's Teeth: Essential Etiquette for Professional Success Paperback. Silver Fern Publishing., 2016. 195 p.

Język a kultura T. 6. Polska etykieta językowa / pod red. Janusza Anusiewicza i Małgorzaty Marcjanik. Wrocław: Wiedza o Kulturze, 1992. 141 s. URL: https://searchworks.stanford.edu/view/2272926; https://www.worldcat.org/title/jezyk-a-kultura/oclc/27012062 (28.08.2022).

Marcjanik Małgorzata, Bonacchi Sylvia, Agnieszka Frączek. Polsko-niemiecki słownik etykiety językowej. Warszawa: Wydawnictwo UniwersytetuWarszawskiego, 2019. 410 s.

Marcjanik Małgorzata. Mówimy uprzejmie. Poradnik językowego savoir-vivre'u. Warszawa: Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2020. 236 s.

Marcjanik Małgorzata. Słownik językowego savoir-vivre'u. Warszawa: Wydawnictwo UniwersytetuWarszawskiego. 2020. 438 s.

Marcjanik Małgorzata. Mówimy uprzejmie. Poradnik językowego savoir-vivre´u wyd. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2021. 314 s.

Meier Myka. Modern Etiquette Made Easy: A Five-Step Method to Mastering Etiquette. New York : Skyhorse, 2020. 176 p.

Mitchell Nancy R. Etiquette Rules!: A Field Guide to Modern Manners. Wellfleet , 2017. 224 p.

Post Lizzie, Post Senning Daniel. Emily Post's Etiquette, 19th Edition: Manners for Today (Emily's Post's Etiquette). : William Morrow, 2017. 723 p.

Post Peter, Post Anna, Post Lizzie, Post Senning Daniel The Etiquette Advantage in Business, Third Edition: Personal Skills for Professional Success. William Morrow, 2014. 352 p.

Інтернет-ресурси

Бибик Світлана. Нетикет, або мережевий етикет. URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/112332/28-Bybyk.pdf?sequence=1 (26.08.2022).

Дайджест-порадник «Netuket, або правила поведінки в Інтернеті» для користувачів Інтернету / укл. Л. П. Романюк. Львів, 2011. 19 с. URL: http://biblioteka.lviv.ua/wp-content/uploads/2009/07/Netyket.pdf (26.08.2022).

Культура віртуального спілкування : метод.-бібліогр. матеріали / [уклад. : Є. Кулик, О. Бартош ; ред. : В. Кучерява, С. Чачко ; консультант Т. Якушко] ; ДЗ «Держ. б-ка України для юнацтва». Електрон. текст. данні (1 файл : 1,28 Мб). Київ, 2010. URL: http://www.4uth.gov.ua/library_science/publishing/netiquette_2010 (26.08.2022).

Лізвінська Олена. Мережевий етикет та поведінка онлайн. URL: https://www.youtube.com/watch?v=XlyApUu4Qfg (26.08.2022).

Нетикет. Етикет інтернету. URL: http://it-allhemi.blogspot.com/2015/04/blog-post_5.html (26.08.2022).